

דמויות

מאת ימימה אבידר-טשרנוביץ

ביום העצמאות תשמ"ד (7 במאי 1984) הוענק לסופרת ימימה אבידר-טשרנוביץ פרס ישראל בספרות ילדים.

ימימה אבידר-טשרנוביץ הינה גם כלת פרס זאב לספרות ילדים המוענק על-ידי משרד החינוך והתרבות והקרן להנצחת שמו של אהרן זאב, ליד הוועד למען החייל. המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות, אליעזר שמואלי, ומערכת רבעוננו שמחים בשמחת כלת הפרס ומאחלים לה המשך של יצירה פורייה.

נימוקי ועדת השופטים

ועדת השופטים ממליצה להעניק לימימה אבידר-טשרנוביץ את פרס ישראל על שירות חיים בספרות ילדים בהיותה חלוצה של ספרות הילדים המודרנית בארץ וכמה מיצירותיה הפכו לנכס קלאסי בישראל. היא אחת הסופרות הראשונות, ששאבה את נושאי סיפוריה מחיי היומיום של הטף והנוער בארץ-ישראל. ספרה "שמונה בעקבות אחד" (1945) הוא ספר הרפתקאות של חבורה, ראשון מסוגו בספרות הילדים העברית; גיבוריו הם ילדים מושרשים בהווי הארץ; יחסיהם ומנהגיהם פשוטים ועשויים להיות מקור הזדהות של הקוראים הצעירים. ספרי המתח הראשונים שלה שבאו בעקבות ספר זה, ממשיכים להצטיין במבנה הטבעי של העלילה, על רקע נופי הארץ והווי מקומי, תוך שילוב ההרפתקאות ובניית דמויות חיות.

נושאי ספריה לגיל הרך, שנשאבו אף הם מחיי היומיום של הטף, עוסקים בסביבתם הקרובה של הילדים וביחסים המוכרים שביניהם: הם ספוגים אהבה לחי ולצומח, מאנישים את הצעצועים ואת העצמים המלווים את הילדים. הסיפורים מציגים באופטימיות רבה את הנושאים הכואבים, שהילד נתקל בהם בתקופת ילדותו: מחלה, פרידה, מלחמות, מוות, אויב ועוד, עם זאת יוצרים דרמטיות ומתח — עד לסופם הטוב.

הסופרת משתמשת בספריה ככלי להעברת מסר חינוכי לקהל קוראיה ולהקניית ערכים אנושיים חברתיים ולאומיים, אך בדרך טבעית וכחלק מהדיאלוג עם קוראיה. כך, למשל, מתמקדות חלק מיצירותיה בבעיות קליטת העלייה, הירידה מהארץ, עזרת ילדים בתקופת מצור ומלחמה, סיוע לזולת,

יהדות התפוצות — כל אלה תוך רקימת עלילה חיה, בלשית כמעט, ריאלית ואקטואלית מאד. לשונה של ימימה עניינית ונטולת מליצות. סגנונה רענן, קולח ובחיר, ובכך תרמה, החל משנות השלושים, לקריאה חופשית של ילדים ונוער בספרות עברית מקורית. הסגנון המודרני של הלשון משלב בתוכו דימויים מסביבתו הקרובה של הילד הישראלי, ביטויים יומיומיים, אך אין הוא גולש לשפת רחוב בלתי-תקנית. היא משבצת בסיפוריה עץ ופרח, כלב וחתול, על רקע ערים ומושבות ונופיהן, בסגנון שוטף ומציאותי, וכך היא יוצרת את ההזדהות המלאה של הקורא עם גיבורי הספר. כל אלה מצטרפים לשירות חיים שבעבורו ראויה ימימה אבידר-טשרנוביץ לפרס ישראל.

פרופ' אדיר כהן

ירדנה הדס

פרופ' יהודה פרידלנדר, יו"ר

